

EMINENS – SUIȘ ANTROPOLOGIC

Eminens – Anthropological Ascent

Dr. Grigore Bușoi

Motto:

*Ne' nșeles rămâne gândul
Ce-ți străbate cânturile,
Zboară vecinic, îngânându-l,
Valurile, vânturile.*

M. Eminescu – *Dintre sute de catarge*

Plecând de la formula clasică *Feriae me ad studium vocant* („Sărbătorile mă îndeamnă la studiu“), zicerea mă trimite la miezul lui Gerar (15 ianuarie, 169 de ani de la nașterea lui Mihai Eminescu) și de aici a demarat cercetarea noastră antropologică.

Antropologia modernă este apreciată a fi o știință omului în devenirea sa, ca organism și comportament, ca individ în grup social, plasat în timp și spațiu.

Pentru noi, eminența gândirii și simțirii omului din spațiul carpato-danubiano-pontic trebuia să poarte un supranume, care credem că ar putea foarte bine a fi EMINENS.

În acest fel, EMINENS înseamnă *eminență* antropologică în relație cu *ens cogitans* („ființa rațională, gânditoare“), cu *ens volens* („ființa expresivă prin propria voință“) și cu *ens amans* („ființa plină de iubire“).

Pentru persoanele informate, Mihai Eminescu este ființa luminoasă răsărită din spațiul mioritic, din coasta trecerii dintre deal și vale, unde firea poetică toarce din caierul vremii și aduce primăvara. Ea glăsuia: *Primăvara, mama noastră, / Suflă omă-tul de pe coastă.*

Având în față pe EMINENS („expresia integrală a sufletului românesc“ – Nicolae Iorga; „omul deplin al culturii românești“ – Constantin Noica; „coloana infinită a spiritualității noastre naționale“ – Dimitrie Vatamaniuc, când „gândurile i s-au topit ca un fluid înfiorător și ni s-au prefăcut în sânge“ – Octavian Goga), se simte nevoia de a ridica stirpea noastră prin mesianismul adâncimilor românești către polul stelar, Eminescu.

Mesianismul, entitate tot atât de profundă și de evidentă ca și biologia, istoria și cultura, ba poate mai mult, reprezintă o trăire organică a omului către împlinirea credinței asumate și pentru salvarea lui.

Emil Cioran, în *Schimbarea la față a României*, notează că: „Mesianismul se naște dintr-o forță lăuntrică a unui popor, el exercitând o acțiune vitalizantă“.

Istoria, ca sol structural cultivat, îi permite omului să-și găsească probleme fundamentale ale vieții prin acțiunea de valorificare a miturilor naționale fundamentale.

Intellectualii țării, sensibili la mișcările atmosferei psihosociale, trag săgeți – cârlig către textura eternității – spre „a agăța“ istoria, în vederea feririi ei de intemperii și totodată pentru a edifica vectorii viitorului.

Purtând în inimă reverberații eminesciene...

Apropierea mea de poetul nostru național – Mihai Eminescu – dorim a deveni fertilă prin apelarea la formula penetrantă „Sub raza gândului etern“.

Vreau să încep „o poveste trăită“, plecând de la toponime reprezentative din arealul copilăriei mele: „la Codru“, „în Ceret“, „pe Totișoara“.

„Pădurea dragă“ pe care am străbătut-o conform unor puncte cardinale locale – din deal în vale și de la deal la vale – o regăsesc în poeziile: „Freamăt de codru“, „Peste vârfuri“, „O, rămâi...“. Versurile pe care le evocăm conturează sentimentele nutrite: *Ce frumos era în crânguri...; De ce taci, când fermecată/ Inima-mi spre-tine-n torn?; Ale tale doruri toate/ Numai eu știu să le ascult...*

Adresa de corespondență:

CMI Dr. Grigore Bușoi, Str. Apusului nr. 63, București

E-mail: grigore.busoi@yahoo.com

Dorim să facem cunoscute alte câteva versuri, cu o rezonanță solemnă spre a deveni împărtașanie întru tinerețea veșnică a neamului nostru:

„Atunci lumea cea gândită pentru noi avea ființă...” (Scrisoarea II);

„Credința zugrăvește icoanele în biserici” (Melancolie);

„Rămâneți dară cu bine, sânte firi vizionare...” (Epigonii);

„Nălțați stindardul sfânt în mâni...”.

În continuare, călătoria noastră către Eminescu o prezentăm secvențial.

Primele versuri eminesciene le-am învățat de la mama mea și aparțineau poeziei „Ce te legeni...”. Acestea s-au alăturat celor din poezia populară „Cântecul lui Tudor Vladimirescu” și din balada „Muma lui Ștefan cel Mare” de Dimitrie Bolintineanu.

La absolvirea *Școlii 57 băieți* din București, la indicația profesorului de limbă română – Gheorghe Țuțuianu –, am recitat un fragment din poezia *Împărat și proletar*.

Mă mândresc cu faptul că am fost elev la *Liceul Mihai Eminescu* din Capitală, aici având șansa să fiu îndrumat de profesori remarcabili la limba română: latinistul David Popescu, doamna profesoară Ștefania Popescu, autoarea *Gramaticii limbii române*, și „maestrul” Vladimir Dogaru, autorul cărții „Ei l-au cunoscut pe Eminescu”, 1984. Din această carte aflăm, printre altele, două elemente inedite:

- Eminescu a demisionat de la ziarul *Timpul* în ziua de 16 februarie 1983;
- Pe placa memorială de la Cimitirul Bellu, sub titulatura Mihail Eminescu (15 ianuarie 1850 – 15 iunie 1889), apare o variantă a poeziei „Mai am un singur dor” (*Reverse dulci scânteii/ A tot știutoarea/ Deasupra-mi crengi de tei/ Să-și scuture floarea...*).

Participarea noastră la cunoașterea poetului național pornește de la un fond de carte extrem de bogat. Opera sa ne-a stat în față de-a lungul timpului în diferite aranjamente.

Percepția operei eminesciene, cu citări reprezentative, se regăsește în lucrările mele (sunt autor și coautor de cărți și redactor șef al *Revistei Medicale Române* din anul 1992).

Ca „motto” la *Istoricul și evoluția asistenței de medicină generală* (p. 19), în cadrul secțiunii „Bazele teoretice și practice ale medicinei generale” apărută în cartea **Medicina generală** (sub redacția Marin Voiculescu, Ed. Medicală, 1990) apare o formulare plină de substanță a lui Mihai Eminescu. Iată cum se prezenta aceasta: „Toate generațiile de oameni câte s-au perindat în cursul secolelor cată a

se considera ca un singur om care trăiește pururea și învață pururea”.

În cartea noastră *Din adânc spre cele înalte. Eseurile unui ostenitor într-ale medicinei* (2007), abordăm mai multe subiecte care se referă la Eminescu.

Prima temă dezvoltată are ca titlu „Nevoia de Eminescu” (pp. 54-56). Și iată ce ne spune Eminescu, care se vedea pe sine, într-o clipă de iluminare, ca tânăr voievod (presupunerea noastră) în replica lui Luca Arbore (ce nume fabulos!) din piesa „Ștefan cel Tânăr”: „...Și eu-s o carte veche ce Dumnezeu a scris, / De Ștefan tâlcuită cum el m-a înțeles / Când, ca un soare mândru cu inima de jar / Ce soarbe nori de aur din marea de amar, / El m-a înălțat pe mine din mare, din popor / La rândurile măriei, la tronu-i lucitor”.

Tânărul voievod face parte, după observația lui Lucian Blaga, din structura sufletească a lui Eminescu. În acest fel, Eminescu devine mijlocitorul și operatorul conștiinței naționale spre cinstirea valorii și muncii, pentru progres.

Homo eminescianus, prin conștiința unei ordini ancestrale universale, prin limitele în care trăiește în contingent, este un om tragic, iar pentru că „totuși, este trist în lume” și „antitezele sunt viața”, el se află sub semnul contradictoriului, de unde în existența sa își fac loc și neliniștea și însingurarea. Dar „din substanța privirilor îndreptate spre tărie, din sentimentul infinitului, din dimensiunea universului este făcut Luceafărul” ne spune Tudor Vianu. Prin rădăcinile noastre daco-romane, suntem bine ancorați în *Terra mirabilis*. Pentru a ne dobândi liniștea, să invocăm Înaltul și Profundul și să cerem precum zice Poetul „...pe mine/ Mie redă-mă”. Să nu ne înstrăinăm!

Întoarcerea la mit („Intersectarea ordinei terestre cu ordinea cosmică”, Mihai Cimpoi) este un punct de plecare pentru o paradigmă a restructurării și resacralizării lumii sub zodie dacică și într-un sentiment românesc al ființei.

Nevoia de Eminescu ca SEIF (Substanță pură, Energie sfântă, Informație curată, Formă perfectă) al sufletului românesc este vitală pentru țară (topos al genezei, iconă a iubirii) pentru fiecare înș purtător de dor, țară și cetățean aflați împreună în căutarea împlinirii, întrucât el ne dă prototipul ființării și „libertatea demiurgică a mișcărilor”.

Codrul ca ființă națională de la munte la șes, ca pădure eternă, este temeiul existenței, iar legănările sale, mișcărilor sufletului colectiv, ne permit mlădiera și redresarea.

Așteptăm cu toții *luminișul ființei*, dar, obligatoriu, vorba poetului, el va veni „la mijloc de codru des”.

A doua temă este intitulată Două capodopere eminesciene și „Visul lui Tudor Vladimirescu“ (pp. 63-64).

Supunem atenției cititorilor o posibilă asociere, în plan circumstanțial-creativ, poeziile *Revedere și Despărțire*, apărute în 1879, și poezia populară *Visul lui Tudor Vladimirescu*.

În vara anului 1878, Mihai Eminescu a fost oaspetele junimistului Nicolae Mandrea la Florești, județul Gorj. Dacă acestea sunt datele cadru, lectura celor trei poezii atestă multe elemente comune (invocație, metrică identică). Cunoscând evenimentele istorice, referirile eminesciene par a viza pe Tudor Vladimirescu. În acest fel, visul lui Tudor – revederea și depărtarea de cei dragi – se împlinește eminescian.

A treia temă, Baciul traco-geto-dacic (povestioară înșăilată în grai geto-dacic), p. 111, este dedicată lui Eminescu, Păstor al neamului românesc.

O lucrare interesantă care merită a fi cunoscută este eseul nostru intitulat *Balada Miorița, o ursitoare a României* (pp. 49-53), în care dezvolt mitul sacrificiului păstorilor de oameni.

Se prezintă *O nouă variantă a Mioriței*, unde Miora năzdrăvană se adresează baciului moldovean:

Ciobănaș stăpânesc,

Fecioraș domnesc...

Ciobănaș cu lance...

Este revelatorie „întâlnirea“ în limba română dintre cuvintele „baci“ (de origine geto-dacică) și „turmă“ (de etimologie latină). Aflând de ticăloșia pusă la cale, baciul moldovean preferă să aleagă modelul Mântuitorului, al jertfei de sine, pentru a nu aduce prejudicii forței emanate de unitatea turmei întregite, inclusiv pentru a nu induce vărsarea de sânge între frați. Deci nu e vorba de repetata acuza-re de fatalism, și avem o operă morală.

În *Miorița* constatăm o comunicare cu sacrul sub o triplă ipostază...

Poetul Ion Buzdugan, secretarul Sfatului Țării la Unirea din 1918, are un volum de versuri intitulat *Păstori de timpuri* (Păstorul-unificator de epoci...).

În cartea lui G.G. Constandache „Filosofia lui Ba. Încercare asupra științelor actuale“ (2007) prezentăm lucrarea *Medicina de familie, disciplină integrată și integratoare*.

Medicina de familie își propune să devină principalul factor propulsiv al conceptului elaborat de noi *Medicina verticalității* (medicina omului sănătos, activ, educat, părtaș și demn).

Să-l ascultăm pe Eminescu, care în *Glossă* punctează adevărul ființării:

*Ca un cântec de sirenă,
Luna-ntinde luciile mreje,
Ca să schimbe-actorii-n scenă
Te momește în vârtej.*

Evenimentele din viața unei familii sunt tot atâtea vârtejuri în care membrii familiei sunt împinși, iar rezolvarea acestora se face sub oblăduirea medicului de familie.

Într-un acord larg, în consensul religie-cultură, noi propunem *Sărbătoarea rădăcinii omului*, în perioada 25 decembrie – 15 ianuarie, interval între Nașterea Fiului Omului și nașterea Prometeului Simțirii Românești, acoladă ce permite o ancorare profundă în tradiția și spiritualitatea românească.

Eminescu spunea: „Contradicția este viața“. Medicina de familie, aflată la interfața *cetățean – sistemul sanitar*, cu o bună cunoaștere a relației dialectice intrasistemice, *cantitate-calitate*, subscrie la acest adevăr.

Revista Medicală Română, o revistă interdisciplinară, cu deschidere culturală, ne oferă, la o alegere aleatorie, pe o perioadă limitată, câteva eșantioane din opera lui Mihail Eminescu, ca bun național.

Editorialul „Învârstnicirea sub cupolă spirituală“, RMR, nr. 4/2013, are un motto eminescian: *Mergi tu, luntrea vieții mele, pe-a visării lucii valuri... / Alta unde cerci viața s-o întocmești, precum un faur/ Cearc-a da fierului aspru forma cugetării reci.* („Memento mori“)

Definită ca un proces continuu, pe care trebuie să-l gestionăm optim, învârstnicirea, împărțită în șapte etape, ne cere să găsim cele mai bune mutări. Pentru aceasta este nevoie să avem în minte formula autorității, exprimată de Grigore Vieru „Eminescu să ne judece!“, la care noi adăugăm și: „Să ne lumineze!“.

Eseul „O paradigmă florală numerologică a sănătății ființei“, RMR nr. 1/2014, îl așezăm sub magia poeziei „Floarea albastră“. Parafrazând ușor pe Eminescu, spunem:

*Ce frumoasă, ce minune
E albastra-mi dulce floare!
Ca un stâlp eu stau în lună!*

În 1889, Mihai Eminescu s-a așezat de-a dreapta lui Zamolxis spre a deveni zeu tutelar al românismului. De sus, din constelația Orion, Mihai Eminescu ne apare ca:

- Demiurg al limbii române;
- *Ever-est* al culturii și lirismului autohton;
- Astru spiritual al cuprinsului românesc.

Editorialul „Trans-explorarea, un dincolo valoric. Paradigmă cognitivă”, RMR, nr. 4/2016, are un motto eminescian: *Voit-am a mea limbă să fie ca un râu, / D-eternă mângâiere... și blând să-i fie cântu-i...* („Icoană și privaz”).

Eseul „Cine suntem și ce se petrece cu noi?”, RMR, nr. 2/2017. În consonanță și cu pietate, parafrazând poetul național, propunem următorul motto:

*Prin a craterelor gure afirmare strig vulcane,
Lava de evi grămădită o reped adânc în cer.*

Pentru mine, acest eseu se vrea o probă de trecere a pārleazului spre opera lui Eminescu, demiurg al urcușului ființei românești.

În Eminescu, purtător al „Dorului de vatră”, vedem „Evanghelistul doinei”. El a rămas cu „trupul pe pământ” să doinească mereu plânsul: pustiirea casei părintești, iubirea părăsită, credința uitată.

Vino, Luceafăr blând, și apără-ne de „balaurul cu 12 capete” care vrea să ne ducă în „lumea lui întunecată” (din *Acatistul Poetului Neamului Românesc – Mihai Eminescu*, de Bartolomeu Anania).

În lucrarea „Harul românesc – Propunere pentru o emblemă”, RMR, nr. 36/2017, se spune:

Poetul național, Eminescu, izvor de adâncime, inimă cuprinzătoare și fântână arteziană monumentală, ne oferă seva identitară a spiritualității românești intrată în universalitate.

În capitolul *Notații finale* din lucrare prezentăm câteva gânduri profunde ale poetului național. Eminescu este un reper, o culme a unei spiritualități elevate, iar existența sa înseamnă, cum spune Petre Pandrea, „interdicția de a cădea sub un anumit nivel”:

- Limba română, acasă la dânsa, este o bună găspodină și are multe de toate.
- Partea netraductibilă a unei limbi formează adevărata zestre de la moși strămoși...
- Națiunea mea e lumea... Astfel, fără națiunea mea, nu e lumea.
- Inimă foarte caldă și minte foarte rece se cer de la un patriot chemat să îndrepteze poporul său.

Năpasta eminesciană

Cartea „Maladia lui Eminescu și maladiile imaginare ale eminescologilor” (2015) ne oferă o panoramă corespunzătoare asupra patografiei în relație cu biografia poetului.

Istoriografia românească se dorește a fi productivă privind gama bolilor și a unor scenarii îndrăznețe deterministe în derularea evenimentelor.

Acad. Eugen Simion prezintă în introducere punctele sale de vedere solicitând argumente solide și bună credință în discutarea problemelor atacate. Toți autorii acestei monografii, în număr de 10, prezintă cu sinceritate și probitate științifică domeniile accesate și informații medicale din specializările pe care le dețin.

Ca o concluzie a cărții, putem aprecia că marele nostru poet Mihai Eminescu a fost un om sub vremi, dezgustat de clasa politică autohtonă. El era „peste voia sa, grăitor de adevăr”, dar și suferind de o tulburare afectivă bipolară (un sindrom maniaco-depresiv) la care s-au adăugat tratamentul cu mercur (pentru un presupus lues), o componentă neurotoxică, aceasta a condus la agravarea depresiei și la apariția altor simptome psihice, neurologice și organice.

Theodor Codreanu, în lucrarea „Eminescu, martor al adevărului”, Editura Scara, București, 2004, opinează că *publicistica eminesciană, cu un ecou puternic printre contemporani, a determinat o reacție ce avea ca scop anihilarea ziaristului, un prim pas era condamnarea la o așa-numită „moarte civilă”, urmată apoi de moartea biologică.*

Dincolo de toți și de toate, poetul ne transmite mesajul:

*Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,-
Ci eu în lumea mea mă simt,
Nemuritor și rece. (Luceafărul)*

*

Într-o abordare nominală comprehensiv-holistică, EMINENS este Mircea, Ștefan, Mihai, Matei, Tudor, Alexandru-Ioan, exprimat cumva prin figura lui Moș Ion Roată.

Dar în suișul antropologic românesc EMINENS devine un om modern, într-o măsură propriu, și în același timp un centru iradiant spiritual, poetic și informațional. El cultivă unitatea și demnitatea națională, precum și idealul împlinirii personale prin muncă, studiu, gândire, creație și credință.

În plan filosofic EMINENS își sprijină mesajul prin *arheu*, ca singura realitate sustenabilă.

Ca o apreciere finală, se cuvine să spunem că intelectualii români nu vor putea străbate vâlmășagul otrăvit al vremii fără să pătrundă lecția eminesciană:

*EMINENS, în fața nevoii, fârtate,
Croît în spirit, tors în demnitate,
Ia în grijă, rugămu-te, biata Cetate,
Întru lumină și pentru eternitate!*

BIBLIOGRAFIE

1. Barbu C. *Rostirea esențială. Eseu despre reamintirea Ființei*, Scrisul Românesc, Craiova, 1985;
2. Bușoi Gr. *Din adânc spre cele înalte. Eseurile unui ostenitor într-ale medicinei*, Ed. Amaltea, București, 2007;
3. Codreanu Th. *Eminescu, incorect politic*, Ed. Scara, București, 2014;
4. Crăciun V. *Eminescu – Un veac de nemurire* (Album), două volume, Ed. Minerva, București, 1990;
5. Drăgușin I. (îngrijitor ediție). *Eminescu doinește...*, Ed. Speteanu, București, 2012;
6. Dumitrescu-Bușulenga Zoe. *Eminescu – Viață, creație, cultură*, Ed. Eminescu, București, 1989;
7. Eliade M. *Despre Eminescu și Hasdeu*, Ed. Junimea, 1987;
8. Eliade M. *Profetism politic 2, România în demnitate*, Ed. „Roza Vînturilor”, București, 1990;
9. Oprea Al. *În căutarea lui Eminescu – Gazetarul*, Ed. Minerva, București, 1983;
10. Paleologul-Matta S. *Eminescu și abisul ontologic*, Ed. Științifică, București, 1994;
11. Riga S., Riga D., Man V. *Transdisciplinaritatea spațiului și timpului în universul eminescian*. Studii de Știință și Cultură, Vol. 11, nr. 1, pp. 19, 26, martie 2015;
12. Simion E. *Proza lui Eminescu*, Ed. Junimea, Iași, 2018;
13. Spiridon CM. *Eminescu, ziarist politic*, Ed. Junimea, Iași, 2017;
14. Vatamaniuc D. Magdalena. *M. Eminescu – Fragmentarium*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1984.